

Twickel

Een buitencategorie erfgoed

In onze tijd verschijnen vele boeken over kastelen, buitenplaatsen en landgoederen. Kennelijk bestaat er veel belangstelling voor dit type erfgoed. De kwaliteit van zulke vaak rijkelijk geïllustreerde publicaties verschilt enorm. De zojuist verschenen *Atlas van Twickel* kan gelden als *good practice* bij uitstek.

Twickel is het grootste landgoed in particulier bezit van Nederland. Vroeger adellijk bezit, thans – sinds 1975 – eigendom van een Stichting, ingesteld door de laatste adellijke eigenares. Het is een grootgrondbezit van ruim 6.500 hectare; de ene helft omvat landbouwgrond, de andere bos en natuurterrein. Vele inkomsten vloeien voort uit verpachting van grond en boerderijen, maar de Stichting Twickel beheert tevens een goed gevulde effectenportefeuille, een kasteel, een orangerie, historische par-

ken en tuinen én nog veel meer. De ensemblewaarde van Twickel als geheel is hoog, enorm hoog. Nog altijd wordt een deel van het kasteel bewoond door een heuse graaf. Een rentmeester is, met ongeveer vijftig medewerkers, verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken en zij worden in hun omvangrijke takenpakket ondersteund door circa tachtig vrijwilligers.

Excentrieke bewoners

Interieur en inrichting van Twickel zijn kostbaar, er is een eigen huisarchief, een

Ahnengalerie, een prachtige porseleincollectie – alles te veel om hier op te noemen. Lees deze *Atlas van Twickel* en de lezer maakt kennis op een zeer verantwoorde manier met de bijzondere geschiedenis van dit landgoed midden in Twente. We volgen de landschappelijke ontwikkeling rond dit kasteel, de levens van soms excentrieke bewoners, de lotgevallen van hun personeel, de rituelen en praktijken van de jacht, de vele ontwerpen voor tuin en park, al dan niet voor de komst van de eerste toeristenstroom naar

Twickel, begin 20ste eeuw toen het landgoed nog 200 boerderijen bezat. En nog voordat de toeristen kwamen, hadden schilders uit de Haagse School Twickel al ontdekt voor hun in de open lucht te schilderen landschappen.

De schrijvers van het boek, Aafke Brunt en Jan Haverkate, zijn kenners van Twickel en

lieten dit in een reeks van eerdere publicaties al zien. Samen met Lucia den Ouden (beeldredacteur) en Rob Bloemendal (verantwoordelijk voor beheer en behoud van kasteel Twickel) vormden zij de projectgroep die een uitgekende formule voor dit boek bedacht. Die behelst een viertal grote thema's: landschap, huis, binnenhuis

en tuinen. Bij het eerste thema komt de middeleeuwse geschiedenis aan bod: alles begon met de aankoop van een boerderij met watermolen. Eigenaren en hun pachters brachten daarna het landschap in cultuur. Vanaf het midden van de 16de eeuw fungeerde het kasteel als middelpunt van het landgoed, dat lag aan de grens van het stadje Delden. Interactie tussen platteland en stad bepaalde daarna de *Werdegang* van Twickel.

Uitgekende formule

Aan het einde van de 19de eeuw vond de laatste ingrijpende verbouwing van het kasteel plaats. Dat is thema twee. Nu thema drie: wie het hoofdgebouw betreedt, zal onder de indruk komen van al wat hier bewaard is gebleven: harnassen, portretten, gebruiksvoorwerpen, rijtuigen, reiskoffers, boeken, serviezen, jachtgeweren, badkamers en zilverwerk. Bibliotheek en huisarchief bevatten vele schatten. Sensationeel was de ontdekking daarin, al in de vorige eeuw, van de *Concerti Armonici*, ooit toegeschreven aan Pergolesi maar nu aan graaf Unico Wilhelm van Wassenaer. Ten slotte, thema vier: tuinen. Voor de ware liefhebber van de tuinkunst is dit deel een *Fundgrube*. Grachtenstelsel en tuinen zijn 'onlosmakelijk verbonden met het huis van Twickel'. Voor de laatste barones van Twickel (Marie van Heekeren, geboren Van Aldenburg Bentinck), kinderloos overleden in 1975, was de tuin haar lust en leven. Met het in deze afdeling bijeengebrachte kaartmateriaal (lees: de tuinontwerpen) is de hele tuingeschiedenis op de voet te volgen. Juist hieraan laat zich de hoge kwaliteit van dit boek aflezen: de voortreffelijk gevonden balans tussen tekst en illustraties. Kortom, van harte aanbevolen.

YME KUIPER

Jan Haverkate (eindred.) m.m.v. Rob Bloemendal, Aafke Brunt en Lucia den Ouden (beeldred.)

Atlas van Twickel

WBooks, Zwolle 2021
240 blz., € 29,95 ISBN 978 94 625 84211